

Årsplan

For Tusselfaddn Familiebarnehage

« hvert barn skal bli sett for sin egenart og sine spesielle behov »

2019/2020

INNLEDNING

Tusseladdens årsplan er utarbeidet i tråd med Lov om Barnehager og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Årsplanen vår viser hva vi er opptatt av i familiebarnehagen og hvordan vi jobber med de minste barna for å nå målene våre. Barnehagen har både her-og-nå og et fremtidsperspektiv. Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Det medfører en stadig utvikling av personalets kompetanse.

Førskoleårene danner grunnmuren i barnets liv. I disse årene blir barna kjent med seg selv og sine omgivelser. Barna får grunnleggende erfaring om trygghet og sin plass i forhold til andre. Familiebarnehagens spesielle kvalitet ligger i å være en trygghetsbase, med få barn, faste voksne som er der hele dagen og et tett samarbeid med foreldre. I en liten barnegruppe er det spesielt gode muligheter til å ta hensyn til det enkelte barns behov og interesser. Barnehagen blir en base med rom for samspill, følelsesmessig engasjement og tilknytning. Alle sider ved familiebarnehagens virksomhet som gir barnet mulighet for læring, erfaring og opplevelser, defineres som barnehagens innhold.

Vi skiller mellom **gjennomløpende innhold** (sosial samhandling, lek, hverdagsaktiviteter og omsorg) som foregår hele året, og **tidsavgrenset innhold** (organiserte temaopplegg med faglig innhold som; høst, jul, vinter etc.) som foregår i perioder over lengre eller kortere tid.

Glede og humor

Vi vet at positive og glade voksne gir positive og glade barn. Sang, dans, bevegelse og lek med ord og regler skaper latter, glede, godt humør, vekst og læring. Personalet skal legge til rette for morsomme aktiviteter på barnas premisser. Hverdagene i familiebarnehagen skal være preget av liv og lyst! Barn og foreldre skal møte engasjerte og ivrige voksne som er åpne for muntre innspill. Latter og godt humør skaper gode situasjoner gjennom dagen.

Barns medvirkning

Synet på barn og barneoppdragelse har gjennomgått store endringer de senere årene. Tidligere så man nærmest på barn som objekter som skulle påvirkes og formes. I dag ønsker vi å møte barn som subjekter og aktive samspillspartnere fra fødselen av. Vi vet at barn er født kompetente. Det betyr at de har krav på å bli hørt og ha innflytelse på saker som vedrører dem, samt rett til å ha egne tanker og følelser. Rammeplanen for barnehagen slår fast at "her gjelder det ingen aldersgrense". Trygghet og god selvfølelse skapes i relasjoner preget av likeverdighet.

Hvordan barns rett til medvirkning praktiseres, vil være avhengig av barnets alder og modenhet. De yngste barna formidler i hovedsak sine ønsker, behov og synspunkter gjennom kroppsholdning, mimikk og andre følelsesmessige uttrykk. Hos små barn bærer kroppen og verbalspråket i seg både følelser, intensjoner og tanker.

I familiebarnehagen legger vi vekt på at de voksne skal være tilstedeværende og delta i barnas aktiviteter og lek. De voksnes hovedoppgave blir å prøve å fange opp barnas kroppslige og verbale uttrykk, tolke og bekrefte barnets ønske, være anerkjennende og tydelig. Barna skal støttes til å leve sin inn andres situasjon og ta hensyn.

Barns rett til medvirkning betyr ikke at barna alltid ”får det som de vil”. Ansvaret for det som skjer i barnehagen ligger hos de voksne. Barna skal ha tilgang til voksne veiledere.

Sosial kompetanse

I 0-3 års alderen er utviklingen av barnets forhold til seg selv, hverandre og de voksne noe av det vesentligste vi arbeider med. Barn som behersker grunnleggende sosiale ferdigheter, opplever å kunne omgås andre på en positiv måte og får lett venner. I denne utviklingen spiller de voksne en viktig rolle som forbilde og samspillspartner.

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. I barnehagen trener vi på sosiale ferdigheter som:

- evne til innlevelse og det å forstå andre, vise medfølelse
- hjelpe, oppmuntre, gjøre noe for andre
- kunnskap om - og mestring av sosiale spilleregler (dele, høflighet, vente på tur osv.)
- evne til å hevde seg (be om hjelp, ta initiativ, fremme egne interesser osv)
- selvkontroll (kunne holde litt av seg selv tilbake i samspill med andre, eks. vente på tur)
- evne til å leke og uttrykke humor og glede.

Det daglige samspillet i gruppen, både mellom barna og i forholdet til de voksne skal være slik at barna tilegner seg sosiale ferdigheter. Vi skal gi barnet positive opplevelser i den lille gruppen slik at det opplever fellesskapet som verdifullt. Dette skal blant annet skje gjennom at vi:

- gir ros, støtte og oppmuntring når barnet strever med noe, slik at barnet føler seg betydningsfull og flink
- gir trøst og forståelse og oppfordre de andre barna til å trøste slik at de lærer innlevelse
- fyller hverdagen med glede og humor.

Hva gjør vi når barn bruker uheldige metoder i samspill med andre?

Barn i småbarnsalderen kommuniserer ikke alltid slik vi ønsker. Det er vanlig at barn kan både bite, slå og dytte i samhandling med andre. Det handler om å hjelpe barnet til å bruke mer hensiktsmessige metoder i samspillet sitt med andre. Det gjør vi ved å veilede barnet i å bruke andre metoder for å uttrykke seg/ få viljen sin. Vi straffer ikke barnet, bruker ikke ”skammekrok” eller snakker negativt om barnet. De voksne skal være veiledere, gi tips til hvordan barnet kan løse konflikten og være gode rollemodeller. Det er viktig å rose positiv adferd, sette ord på hva barnet gjør som er bra.

Språklig kompetanse

Småbarnsalderen er den grunnleggende perioden for utvikling av språk. Samhandling mellom kroppsspråk og lek med lyder er en vesentlig del av små barns måte å nærme seg andre mennesker på. Språket er personlig og identitetsdannende og nær knyttet til følelser. De voksnes oppgave blir å sørge for at barna får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser.

Dette skal blant annet skje gjennom at vi voksne i familiebarnehagen:

- gir positiv respons
- bruker språket aktivt
- lytter til barnet, bekrefter og gjentar
- viser glede og humor
- observerer og tar oss god tid
- deltar i barnas lek og aktiviteter
- er opptatt av det samme som barnet
- tilbyr variasjon
- synger, danser og leker med ord og regler

Omsorg, lek og læring

Rammeplanen for barnehagen knytter begrepene omsorg, lek og læring tett sammen. En omsorgsfull relasjon bærer preg av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill.

Leken har en fremtredende plass i barns liv i barnehagen. Å få være sammen med andre i et lekende fellesskap er en del av ”den gode barndom”. Leken skal være lystbetont og gi glede, og den blir til ved at barnet tar i bruk sine erfaringer og ferdigheter. Det er gjennom lek barnet får prøvd ut og utviklet sine ferdigheter.

Leken har mange uttrykksformer og bidrar til forståelse og vennskap på tvers av alder og språklig og kulturell ulikhet. Vennskap og tilrettelegging for gode relasjoner i barnehagen er en forutsetning for god læring og opplevelse av glede og mestring. Det er viktig å være klar over at også de minste barna inngår i lekende fellesskap med hverandre. De leker gjerne med den samme tingen, utveksler blikk, lyder og gester i en sammenheng, de er opptatt av hverandre, observerer, imiterer og tar kontakt med hverandre. Barn som løper over gulvet, frem og tilbake, eller banker i bordet i samme takt, smil og latter. Dette er lek og kulturskaping blant de minste.

De voksne har en sentral rolle i leken for de minste barna. Vi skal legge miljøet til rette slik at leken får gode vilkår for å vokse frem, og vi skal være sammen med barna og hjelpe dem til å utvikle gode lekeferdigheter. Når de voksne deltar aktivt i barnas lek, gis barnet et godt grunnlag for å være medvirkende til egen læring.

De voksne skal:

- se barnet i leken
- være tilgjengelig
- inspirere til samhandling
- delta sammen med barnet
- være inkluderende og vise omsorg
- gi uttrykk for positive følelser og begeistring overfor barnet
- gi barnet anerkjennelse og bekreftelse
- ta vare på barnets nysgjerrighet og undre seg sammen med barnet
- gi barnet utfordringer og et variert aktivitetstilbud ute og inne

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen for barnehagen beskriver syv fagområder som en del av barnehagens læringsmiljø:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknikk
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn
- Antall, rom og form

Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt. I familiebarnehagens hverdagsliv vil fagområdene svært ofte være til stede samtidig og gli over i hverandre. *For små barn finnes ingen spesifikke fagområder, det finnes bare liv.* Fagområdene finnes i kommunikasjonen mellom menneskene, velkomstene, utelivet, i musikken, bildene, bevegelsene, uttrykkene, ordene, lydene og luktene.

Vi må tilpasse arbeidet med de ulike fagområdene til barnas alder, interesser, modenhet og barnegruppens sammensetning. Hverdagen og de daglige gjøremålene i familiebarnehagen skal by på varierte opplevelser slik at barna kan få like muligheter til å møte utfordringer som svarer til deres utviklingsnivå.

Progresjon i de ulike fagområdene

Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt.

Vi legger vekt på progresjon (utvikling og fremskritt) når vi planlegger og gjennomfører innholdet i barnehagen, med temaer og aktiviteter. Dette skjer primært i samarbeid mellom barna og personalet. Men også samarbeid med foreldrene vil prege innholdet og opplegget for det enkelte barnet og barnegruppene generelt.

Hele dagen legger personalet til rette for å tilpasse opplegg og innhold til barnas utviklingsnivå.

Kommunikasjon, språk og tekst

de yngste: begrepstrening, eks. peke på nesen. Få en utvidet begrepsforståelse. Lære bevegelser til sanger, rim og regler. Få interesse for enkle bøker, m.m.

etter hvert: kan bruke begrepene, eks. si nese. Utvidelse av ordforråd og være aktivt med på bevegelse til sanger, rim og regler. Følge med på enkle bøker, m.m.

Kropp bevegelse og helse

de yngste: positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. Skaffe seg gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer. Lære bevegelser til sanger og navn på ulike kroppsdelene.

etter hvert: videreutvikle sin kroppsbeherkelse som finmotorikk og grovmotorikk. Utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp.

Kunst, kultur og kreativitet

de yngste: opplevelse og glede ved ulike formningsmateriell. Lage tilfeldig "rabling". Oppleve dans og musikk, og ulike sanseopplevelser, m.m.

etter hvert: forstå bruken av formingsmateriell. Fortelle hva "rablingen" forestiller. Få en begynnende forståelse knyttet opp mot ulike sanseopplevelser (være med).

Etikk, religion og filosofi

de yngste: oppleve positiv samhandling. Få opplevelser knyttet til høytider. Begynnende forståelse av forskjell på hverdag og fest. De voksne setter ord på opplevelser, og den voksne skal undre seg sammen med barna, m.m.

etter hvert: vente på tur. Delta i forberedelser til høytider. Ha samtaler rundt ulike opplevelser.

Natur, miljø og teknikk

de yngste: ha glede ved å være ute og oppleve ulike årstider. Få gå-trening i ulent terreng, m.m.

etter hvert: få respekt for alt levende. Studere ulike insekter. Plukke blomster og bær. Klatre på steiner og stubber. Fryse vann til is. Få en begynnende forståelse for hva vi snakker om, eks: "om høsten faller bladene ned på bakken", m.m.

Nærmiljø og samfunn

de yngste: på tur med muligheter for bevegelse. Få erfaring med trafikk. Snakke om meg selv og familien min, m.m.

etter hvert: grovmotoriske aktiviteter i ulendt terreng. Få en begynnende forståelse av hvordan vi ferdes i trafikken. Holde fast i vogn el. Assistent. "Meg selv" i nærmiljøet (hvor bor jeg?) i forhold til bhg. m.m.

Antall, rom og form

de yngste: vite hvor i rommet gjenstanden skal være. Putte en kloss inni en annen. Øve/leke med konkrete problemløsninger, eks. finne ulike leker. Lære å sortere leker i riktig kasse. Observere ulike gjenstander, m.m.

etter hvert: kunne sortere ulike leker i riktige kasser. Kunne bygge tårn av klosser. Finne igjen ulike leker. Telle få gjenstander. Begynnende forståelse med forskjellen på liten og stor, og få og mange, m.m.

Prosjekter

Hvert år velger vi oss prosjekter som vi jobber med over en periode. Prosjektet for 2019/2020 vil være sosial kompetanse.

HVERDAGSAKTIVITETER

Familiebarnehagen skal bidra til å gi barna et godt grunnlag for livslang læring. Det gjør vi ved å støtte barnas nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst.

Livslang læring viser til at læring skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. Læring er nært sammenvevd med lek, oppdragelse og omsorg. Jo yngre barna er, dess mer av læringen foregår gjennom daglige gjøremål/hverdagsaktiviteter. Barna skal utvikle evne til å kommunisere, og samtidig lære seg å mestre en del sosiale ferdigheter. For at de skal utvikle et positivt selvbilde og tilegne seg positive ferdigheter, er det viktig at vi voksne i barnehagen møter dem med omsorg og en anerkjennende holdning.

Hverdagsaktiviteter som måltid, hvile og ro, av- og påkledning osv. er betydningsfulle deler av familiebarnehagens indre liv. Assistenten skal møte barnet på en omsorgsfull måte gjennom å la barnet være en aktiv medspiller og bidragsyter i samspillet dem imellom. Omsorg i barnehagen handler både om relasjonen mellom de voksne og barna, og barnas omsorg for hverandre.

Arena for omsorg, lek og læring

Start på barnehagedagen

Mål: barn og foreldre skal føle seg velkomne i barnehagen.

- alle foreldre og barn skal si: "god morgen", til hverandre.
- vi uttrykker glede over at barnet kommer.
- vi er opptatt av det samme som barnet
- vi viser interesse og engasjement for barnets "liv" før barnehagestart
- vi tar kontakt med foreldrene/ oppfordrer foreldrene til å ta kontakt hvis avskjeden har vært vanskelig
- vi har fast plass til barnets klær

Avslutning på barnehagedagen

Mål: i samarbeid med foreldrene skal vi hjelpe barnet til å oppleve en god avslutning av dagen.

- vi hjelper barnet med å formidle noe av det som har skjedd i løpet av dagen
- vi viser interesse og engasjement for barnets "liv" etter barnehageslutt
- vi har oppslagstavle med barnehagens planer og viktig informasjon.
- vi sier: "takkt for i dag", før vi går.

Stell/bleieskift

Mål: Gjøres til gode og nære stunder med det enkelte barn

- vi synger, tuller og småprater m/ barnet
- vi bruker god tid
- vi benevner ulike kroppsdeler
- vi har god hygiene
- vi setter ord på det vi gjør.

Av- og påkledning

Mål: Barnet skal gradvis lære å kle av og på seg

- vi setter av god tid slik at barnet kan delta etter evne
- vi oppmuntrer og hjelper barnet til å klare selv.
- vi lærer barnet sammenheng mellom klær og vær.
- vi setter ord på det vi gjør.

Hvile/sove

Mål: Barnet skal få ro og hvile i løpet av dagen

- vi ser og tar vare på enkeltbarnet og dets behov for hvile og søvn.
- vi har nært samarbeid med foreldre om barnets hvile og søvnbehov.
- vi er sammen med barnet dersom det er urolig når det skal sove.

Måltid

Mål: Barnet skal lære seg gode spisevaner og holdninger i en hyggelig atmosfære

- vi spiser sunn mat hver dag.
- vi tar aktiv del i måltidet.
- vi bruker god tid.
- vi har god hygiene før, under og etter måltidet.
- vi passer på at alle kan delta i samtalen ved bordet.
- vi oppmuntrer barnet til å prøve ut nye smaker gjennom å få velge selv.
- vi tilbyr vann istedenfor saft og juice.

Samlingsstund

Mål: Barna skal oppleve et fellesskap der det kan, vil og tør delta

- vi skal søke felles fokus.
- vi skal lytte til barna.
- vi skal ha det gøy med sang, rim og regler.
- vi skal bruke bilder, sangkort og figurer.
- vi skal gjenta og repetere.
- vi skal tulle og le sammen.
- vi skal øve barnet på å ha fokus.
- vi skal fortelle enkle historier

DOKUMENTASJON OG VURDERING AV BARNEHAGEARBEIDET

MÅNED	BARN	FORELDRE	PERSONALET
AUGUST	Tilvenning og observasjon av nye barn.	Samtale med nye foreldre.	Bli kjent med nye barn og foreldre.
SEPTEMBER	Gjennomføring av hva vi har bestemt.	Opprettholde god kontakt ved levering og henting. Foreldremøte.	Personalmøte/veiledning.
OKTOBER	Lytte, se og tolke barna gjennom systematisk observasjon.		Veiledning. Evaluere det vi har gjort, ta med dette til nye mål for neste månedsplan
NOVEMBER	Gjennomføring av månedsplanen i samsvar med målene vi har satt oss.	Ønsker og forventninger til foreldresamtaler. Gjennomføre foreldresamtaler.	Forberedelser til og gjennomføring av foreldresamtaler.

DESEMBER	Har det skjedd forandringer i barnegruppa? Må vi endre på noe av det vi gjør sammen med barna?	Har vi fått noe tilbakemelding fra foreldrene som vi skal jobbe videre med?	Evaluere det vi har gjort. Må vi forandre målene vi har satt oss?
JANUAR	Lytte, se og tolke barna gjennom systematisk observasjon. Gjennomføring av månedsplan		Refleksjon; jobber vi mot oppsatte mål? Veiledning Personalmøte
FEBRUAR	Evaluering. Observasjon.	Opprettholde god kontakt ved levering og henting. Foreldreevalueringmøte	Hvor er vi nå?
MARS	Gjennomføring av månedsplan		Veiledning. .
APRIL	Gjennomføring og observasjon.		Evaluere det vi har gjort, videre arbeid/mål.
MAI	Gjennomføring og observasjon.		Eventuelt planleggingsdag Veiledning.
JUNI	Gjennomføring og observasjon	Sommeravslutning.	Personalmøte; avslutning og evaluering av året.

FORELDRESAMARBEID

Vi ønsker at hvert enkelt barn skal utvikle seg og trives i familiebarnehagen. Mye avhenger av et nært og godt samarbeid mellom barnehage og foreldre. Det daglige samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene må bygge på gjensidig åpenhet og tillit. Vi har gode tradisjoner for et nært og tett foreldresamarbeid og verdsetter foreldrenes ressurser. Hvor aktive dere ønsker å være i planlegging og gjennomføring av planer og prosjekter er opp til dere. Foreldre er velkomne til å bidra på alle områder til barnehagens utforming.

Foreldrene sikres medvirkning på barnehagens samlede virksomhet gjennom deltagelse i barnehagens samarbeidsutvalg (SU), foreldremøter og ikke minst den daglige kontakten i barnehagen.

HVA SKJER?	NÅR?
Samtale med nye foreldre	August (barnehagestart)
Foreldremøte	September/ Oktober
Foreldresamtaler	November
Nissefest (foreldrene kommer til kaffe på ettermiddagen)	Desember
Foreldremøte/Evaluering	Februar
Karneval (foreldrene kommer til kaffe på ettermiddagen)	Februar
Sommeravslutning	Juni

MERKEDAGER OG TRADISJONER

FØDSELSDAGER: barnehagen arrangerer fødselsdagsfeiring for barna med barnets favorittmat og foresatte tar med frukt eller det de måtte ønske.

LUCIAFEST: 13. desember er det Luciafeiring. Barna tar på seg noe hvitt om morgenen. Vi spiser lussekatter og synger.

NISSEFEST: siste uken før jul er det nissefest. Vi spiser grøt og synger julesanger. Alle barn og voksne er kledd som nisser. Foreldrene blir invitert til ettermiddagen.

KARNEVAL: i februar er det karnevalstid. Barna kommer utkledd om morgenen, og foreldrene får delta på ettermiddagen.

GUL FEST: feires før påske. Barna kler seg i gult tøy, og det blir servert gul mat.

FORELDREKAFFE: Barnehagen inviterer foreldre til en hyggelig stund på ettermiddag eller morgen. Vi serverer gjerne noe barna har forberedt.

